

zal samenwerking met andersgezinden niet kunnen uitblijven.

Wel liggen daar nog vele moeilijkheden en behoort het principieel den doorslag te geven bij de vraag in hoeverre we onze medewerking kunnen verleenen, maar als we de speciale gebieden noemen, waarbij hier sprake is van het werk van Mental Hygiëne, dan blijkt, dat van de zijde der positieve Christusbelijders hier zelfs baanbrekend werk in Nederland is verricht.

Het betreft n.l. het meer engere gebied der Psychiatrie en steeds mag met dankbaarheid geconstateerd, dat onze menschen mede van de eersten waren, die de behoefte gevoelden, dat naast gewone, lichamelijke verzorging ook de geestelijke verzorging voor krankzinnigen en onvolwaardigen noodzakelijk is.

Hier ligt de oorsprong van de velerlei op Geref. grondslag tot stand gekomen inrichtingen en gestichten.

Op dit terrein zal nauwer contact geboden zijn, zullen we op afdoende wijze aan de nieuwe eischen kunnen voldoen.

Allerlei vraagpunten, dit gebied betreffende, behoren gemeenschappelijk onder de oogen gezien een zoo mogelijk opgelost te worden, — als daar zijn de inrichting en werkwijze der gestichten en klinieken, de open afdelingen, gezinsverpleging en vooral het verband met de voor- en nazorg en de consultatiebureaux. Meer modernere stroomingen, als de bezigheidstherapie vragen daarbij ook onze aandacht.

Als grondstelling zal bij dit alles moeten gelden, dat geloovige belijders voor zich en hun verwanten steeds verpleegd en behandeld behooren te worden in een voor hen passende Christelijke omgeving, — dat ze in de gelegenheid moeten zijn advies in te winnen bij Christen-medici.

Gereformeerde ziekenverpleging en wijkverpleging zal wel niet overal zijn door te voeren, maar waar mogelijk, streve men er naar dit te verwezenlijken.

Hier kan de diaconie zich een taak zien toegevoegd en geve de Geref. Bond van Vereen. en Stichtingen van Barmhartigheid steeds meer leiding en steun — ook buiten den engeren kring van het inrichtingswezen.

Naast bijkans onoverkomelijke bezwaren van financiële aard stuiten we daarbij in de praktijk echter op de moeilijkheid of, en in hoeverre er samenwerking mogelijk is tusschen de verschillende Protestantische groepen en kerken. Voor een oogenblikkelijk succes gooi men niet zijn principes overboord, maar evenmin weigere men halsstarrig om dingen van ondergeschikten aard óók als zoodanig te zien!

Eisch tot samenwerking is maar al te vaak geboden tegenover het veldwinnend ongelooft, maar niet minder ten aanzien van het aaneengesloten optredende Rome. Een organisatie, zooals door Dr. Kortenhorst op het 37e Gezondheidscongres dit jaar is ontwikkeld voor het Roomsche Zuiden, waarbij nauw verband is gelegd tusschen het inrichtingswezen, voor- en nazorg en het Wit Gele kruis, is waarschijnlijk een voor ons Gereformeerden praktisch niet te bereiken ideaal.

Naast dit alles is samenspreking geoorloofd en noodzakelijk, mits men eigen lijnen eerst zuiver heeft uitgestippeld, met andersdenkenden over al deze vraagstukken en werke men mede aan nationale en internationale congressen voor Psychische Hygiëne, waar het geheele gebied wordt overzien.

Op het eerste Internationale Congres voor Psychische Hygiëne te Washington in 1930 gehouden, werd niet alleen de aandacht gevraagd voor de psychiatrie, maar stond het geheele sociale leven in betrekking met de industrie, de opvoedkunde en het strafrecht mede in het centrum der belangstelling.

Ziedaar een terrein, waar onze juristen, theologen, opvoedkundigen en sociologen leiding mee behooren te geven en waar ook het arbeidsgebied ligt van verenigingen als Gereformeerde Schoolverband, welke reeds een leerstoel in de paedagogiek mee in stand houdt, en van sociale verenigingen als Patrimonium, welke naast geestelijk en maatschappelijk werk den zegen van den arbeid tracht te doen verstaan, ook in onzen gemechaniseerden tijd. (Beroepskeuze.)

Noodzakelijk is dus een goede organisatie, die alle Gereformeerde verenigingen en colleges, die sociaal-hygiënisch werk verrichten, samenbindt.

In de eerste plaats om door nauwer contact betere samenwerking te krijgen binnen eigen kring en ieders werk en ieders taak beter tot zijn recht kan komen.

In de tweede plaats, om door gelegenheid te bieden tot studie en samenspreking, aaneengesloten leiding te geven op het terrein van psychiatrie, psychologie, paedagogiek, rechtspraak en sociologie.

In de derde plaats door naar buiten uit adviezen te geven bij wettelijke voorzieningen, door het oprichten van of medewerken aan consultatiebureaux, voor- en nazorg-diensten e.d., waarbij dan tevens aansluiting behoort gezocht te worden met andere organen als den Geneesk. Dienst, Groene Kruis, Rijksverz. Bank, Raad van Arbeid, A. V. O., Arbeidsinspectie, Bedrijfsveren., Arbeidsbeurs, Bureau voor Beroepskeuze, Maatschappelijk Hulp-

betoon, Voogdijraad, Kinderrechter e.d. In den Geref. Bond van Stichtingen hebben we reeds een stuk van zoo'n z.g. "Mantelorganisatie" voor ons.

Van kerkelijk Hervormde zijde werd reeds een Vereeniging voor Psychische Hygiëne opgericht, onder voorzitterschap van Prof. Slotemaker de Bruïne, welke waarschijnlijk in verband met de Vereeniging Zon en Schild haar werk zal opvatten, — van neutrale zijde bestaat de Ned. Vereen. voor Psychische Hygiëne, voorz. Prof. K. H. Bouman — en in 1930 is „na jarenlange voorbereiding opgericht de R.K. Charitatieve Vereen. voor geestelijke Volksgezondheid", zooals Dr. Kortenhorst het uitdrukt, „met het doel om steunend op Katholieke beginselen de geestelijke volksgezondheid te behartigen en de belangen van de onder dit opzicht hulpbehoevenden in het bijzonder".

Laat er dan van onze zijde opgericht worden een Vereeniging voor Geestelijke Hygiëne op Gereformeerden grondslag, welke als mantelorganisatie dienst kan doen en betere samenwerking tot stand brengt tusschen het werk op de zoo juist aangewezen terreinen.

Naast de in den Geref. Bond vereenigde instituten dus ook toetreding van de Reclasseeringsveren., de Vakverenigingen en Drankbestrijdersvereniging, van Schoolorganisaties, Vereen. voor Paedagogiek e.d., opdat door een alles omvattende organisatie, zoowel naar binnen als naar buiten, kracht moge uitgaan van onze Geref. beginselen.

Zoo heb ik in het kort een schets trachten te geven van oorsprong, wezen en beteekenis van de huidige beweging voor Geestelijke Hygiëne en het groote belang, dat ook ons Geref. volksdeel daarbij heeft.

De uitwerking van enkele der meest voor de hand liggende praktische vraagstukken zal allicht weinig moeite kosten, — talrijke andere problemen vragen echter meerdere studie en lijken me niet rijp genoeg om reeds thans tot een conclusie te komen. Ik heb dan ook geen moeite gedaan voor velerlei vragen u een oplossing te geven, want waar zou ik beginnen en waar zou ik eindigen?

Kinderopvoeding, sexuele voorlichting van de jeugd, rassenhigiëne, constitutie, heredititeit, karakter, eugenetiek, beroepskeuze, arbeidstherapie, onderzoek voor het huwelijk, kinderbeperking, alcoholisme, psychopathenwetgeving, rationalisatie en arbeidsvreugde — dat alles en nog veel meer behooren gezien en besproken te worden in het licht van de Geestelijke Hygiëne.

Laten we echter nimmer vergeten, dat de vele vragen en problemen, die in ons dagelijksch werk en rondom ons in het woelen en werken der menschheid zich aan ons voordoen, nooit hier hun volkomen oplossing zullen vinden, — en alleen in den nieuwen hemel en op de nieuwe aarde het volmaakte geluk voor den mensch te vinden is, — en vrede en vreugde voor tijd en eeuwigheid alleen hem beschoren is, die voor zijn ziel rust heeft gevonden in het bloed van Jezus Christus, den Zoon van God.

Veenwouden.

H. W. DE GROOT.

MUZIKALE KRONIEK

Jan Zwart.

Nu deze week in Amsterdam de huldiging plaats had van bovengenoemden bekenden Nederlandschen organist, die ook in onze kringen welbekend is, mag m.i. in de Muzikale Kroniek een woord van waardeering voor het werk van dezen bescheiden kunstenaar niet ontbreken. Dat zijn werk niet alleen in de Hersteld Evangelisch Luthersche Gemeente te Amsterdam gewaardeerd wordt, blijkt wel uit de samenstelling van het Eere-comité en nog sterker uit het groot aantal handteekeningen, geplaatst in het prachtig Album (kunstvol ontwerp van den heer IJserinkhuijsen te Amsterdam), dat den jubilaris op Woensdagavond, 4 October, na afloop van het Jubileum-concert is aangeboden.

Dit concert roept de herinnering wakker aan den mobilisatietijd, toen bij Jan Zwart de gedachte opkwam om regelmatig orgelbespelingen te geven, de kerk met zijn rustige sfeer open te stellen voor wie komen wilde, om daar te luisteren naar de gewijde orgelmuziek. En zeer velen hebben aan deze stille uitnodiging gehoor gegeven en vol aandacht geluisterd naar de bespelingen, waarbij steeds enkele koraalbewerkingen op het programma stonden. Jan Zwart heeft niet zijn toevlucht moeten nemen tot het uitnodigen van een zanger of zangeres of een violist om wat afwisseling te brengen. Ook zonder deze afwisseling bleef de belangstelling voor de regelmatig terugkeerende orgelbespelingen bestaan.

Jan Zwart houdt van zijn instrument, weet het te gebruiken, weet den klankrijkdom te benutten. Zijn geliefd instrument moest noodig hersteld, maar het geld ontbrak. Geen bezwaar voor den man, die met toewijding en liefde telkens weer zijn orgel bespeelde. „Als er geen geld beschikbaar is, zal ik het wel bij elkaar spelen", zei de organist

en in zeer korten tijd was het bedrag voor de zoo noodige herstellingen bijeen.

Groot is ook de belangstelling van den jubilaris voor het goede orgel in het algemeen. Zijn publicaties over allerlei oude orgels en de daaraan voorafgaande nauwkeurige nasporingen in oude archieven en registers geven daar blijk van. Eerlijk ook komt hij uit voor zijn antipathie tegen wat men het moderne orgel geliefte te noemen, het orgel dat met slagwerk en trom, xylofoon en klokken-spel uitgebreid (een uitbreiding, die meestal ten koste van het eigenlijke orgel gaat, daar het aantal labiaal stemmen gewoonlijk gering is) meer geschikt is voor de bioscoop, om allerlei effect te bereiken, dan als concertorgel, al wordt het dan ook als zoodanig aangediend. De weigering van Jan Zwart om orgelbespelingen te geven op het N. C. R. V.-orgel, ook al zou daardoor het contract met de N. C. R. V. worden verbroken, pleit dan ook voor zijn degelijkheid als organist en kan men niet anders dan ten zeerste waardeeren. Gelukkig is ondanks de vastberaden weigering het contract met de N. C. R. V. niet verbroken en zendt de N. C. R. V. nog regelmatig de orgelbespelingen uit, gegeven in een entourage en op een instrument, dat past bij den kunstenaar. En dat de waardeering voor deze uitzendingen groot is, is meermalen gebleken.

Ook op compositorisch gebied is Jan Zwart niet onbekend. Zijn suite „Kerstfeest", zijn „Fantasie voor Orgel over het Lutherlied: „Een vaste burg is onze God" zijn alom bekend, evenals de andere van hem uitgekomen composities in de „Nederlandsche Orgelmuziek". Ze getuigen van zijn gedegen kennis en van het instrument en van de compositie. Gedurfd moderne muziek is het niet, doch wel zulke, die algemeen gewaardeerd wordt. Zij het den jubilaris gegeven de enkele composities, die als jubileum-uitgave onder den titel: „Musyck over de Voysen der Psalmen Davids" hem worden aangeboden, met nog vele te vermeerderen ten dienste van het kerkelijk orgelspel, dat hem zoo-zeer ter harte gaat.

Bussum.

D. STROO.

PERSSCHOUW

Prof. Visscher weer ontstoken.

In het „Gereformeerd Weekblad" is Prof. Visscher weer eens uit het evenwicht geslagen. We zouden dit blad laten spreken, zonder er aandacht aan te wijden, indien niet de bladen voor een deel zich tot taak rekenden, van Prof. Visscher's gemoedsontladings een nieuwsbericht te maken. Die bladen nopen ons wel tot een wederwoord.

We hooren:

De Synode der Gereformeerde Kerken heeft dezen zomer het Gezangen-vraagstuk opgelost.

Dat is niet waar. „Vraagstukken" als zoodanig „oplossen" is geen werk eener Synode van Gereformeerde Kerken. Men nam slechts een besluit over enkele concrete vragen, rakende enkele concrete liederen. „Het" (!) „vraagstuk" van „de" (!!!) „Gezangen" loste de Synode evenmin op als Prof. Visscher het ooit deed, doet, of doen zal.

We hooren ten tweede:

De jongere elementen konden er, meende men, niet langer buiten.

Dat is niet waar. Om te beginnen hebben we al eens herinnerd aan Prof. Lindeboom, en de andere „ouderen", die er ook heel sterk vóór waren. Maar als men dat aan den hoogleeraar zegt, antwoordt hij, dat hij met dierbare dooden niet twisten zal. Als hij dan tegen hen ook maar niet twist in hun zonen en leerlingen; want die zijn altijd nog wat meer waard, ook als gevechtsobject, dan een „dierbare gedachtenis". Overigens: de jongeren konden er nog best buiten. Maar ze kunnen, en daarvoor zijn we dankbaar, er niet goed tegen, als de kerk zegt een pilaar der vastigheid te zijn, en dan al maar weer voor holle nonsens, die met trouw aan Gods wet niets te maken heeft, op den loop gaat.

We hooren ten derde:

Wie zich herinnert, hoe men in deze kringen gewoonlijk zegt te staan tegenover al wat uit de dagen der revolutie stamt en dan bedenkt, hoe onze bundel uit den jare 1805 is, dien wordt het duidelijk, dat er eigenlijk toch maar een zwakke gezangenlust leefde in deze kerken, dat zij leentjebuurt moesten spelen bij een bundel, voorheen met heel de Synodale organisatie zoo hartgrondig verfoeid.

Men kan het krijgen, als men wil. Heden heeten we te hunkeren naar gezangen, morgen blijkt de „gezangenlust" „eigenlijk" „toch maar" „zwak". En dan 1805! Och ja. Als men van den Geachten Afgevaardigde der Antirevolutionaire Partij Dr H. Visscher eens alle redevoeringen nasloeg, en dan eens naging, hoeveel maatregelen hij heeft helpen verdedigen, die, naar den klank geoordeeld, in den tijd der Fransche revolutie zijn verlangd, dan zou men de lezers van het „Gerefor-

meerd We doen overgezeels met de handel slecde el diens del heeft o kerk; b. naar eigen betreft: de een te klut hoofdigen e het kwade hoofdig, ook digen blijve te gaan v hinkende

Bepaald Wel ma lijke beho over geer door het schikt. E ken, di zielen, We moete

Visscher wi den, dan ve ten. En volc Zijn er. Pr baar, naar kan willen danks uw m artikel, ond anders dan U een man genden kee dat „dus": van U, lette over de zelf als er eens en gezucht opgehaald

En als w Of daar die op h die van van hetge achtig bli

dan denken wat gaan Al zulk g tere feit, d geredeneerd tje: „de v gen, kun

Met volle hoogleeraar de Synod ook eens v en Da Kers hebt, zoo r Voorloopi volgende w heden terug „In deze tere, bezad eens weten. is van red van commi maar dat g spreken m

Als ik z paar regels waarop ik c controleer (in casu: p onwaar? W en liberae typisch vvaardigde, volgenden Kamer iem volk, da noemt, k geen r ecl lijkt.

Ds De Be Het ka blijdschap de der C Wat o zakelijke Een de zoo anti gehandha Het gi Evenwel passage uit den „Wekk doorn). Dea Wan onder